

14 mei 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klaagster,
juridisch adviseur: mr. C.E.J.M. Heerkens Thijssen, advocaat te
Amsterdam,

tegen:

wijlen **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens haar leven lid van de Congregatie Zusters Franciscanessen te
[plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 25 juni 2013.

Op 5 september 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van zuster [naam], Provinciaal Overste van de Zusters Franciscanessen.

Op 2 april 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. C.E.J.M. Heerkens Thijssen.

Namens de Congregatie zijn verschenen zuster [naam], Provinciaal Overste van de Congregatie Zusters Franciscanessen en mevrouw [naam], bestuurssecretaresse.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. In 1951, klaagster was negen jaar oud, werd klaagster door haar vader naar het [internaat] te [plaats] gebracht. Klaagster dacht dat ze naar haar tante gingen, immers dat had haar vader haar voorgehouden. In werkelijkheid werd klaagster, vermoedelijk zonder medeweten van haar moeder, naar [internaat] gebracht. Klaagsters herinnert zich dat zij op een warme dag, de zon scheen, door haar vader naar het internaat werd gebracht.

In de periode dat klaagster in [internaat] verbleef had zij nagenoeg geen contact met haar familie. Ze werd niet door haar ouders bezocht en in de vakantieperiodes werd ze niet opgehaald. Eenmaal werd klaagster door haar opa opgehaald. Daar bleef het bij.

Aangeklaagde was werkzaam in het internaat. Ongeveer een keer in de week zette aangeklaagde klaagster in een bad met daarin slechts een klein laagje water. Aangeklaagde begon klaagster dan te wassen. Dit wassen bestond uit het langdurig betasten en strelen van de vagina van klaagster. Klaagster voelde dat de sfeer zondig en broeierig was. Zij hoorde dat de ademhaling van aangeklaagde hijgerig was. Hiervan raakte klaagster in de war. Zij begreep niet dat een van de nonnen een zonde beging.

Tijdens het 'wassen' was er bijna altijd nog een meisje in de badkamer aanwezig. Dit meisje moest naakt wachten, totdat zij aan de beurt was. Klaagster kan zich de naam van dit meisje niet meer herinneren.

Na het 'wassen' gebeurde het regelmatig dat aangeklaagde klaagster en het meisje sloeg. Dit gebeurde ook in de badkamer. Klaagster moest voorover buigen en kreeg slaag op haar billen en rug met een lat. Waarom aangeklaagde dat deed, weet klaagster niet. Een duidelijke aanleiding bestond niet.

In de herinnering van klaagster heeft aangeklaagde haar zeker zo'n tien keer op voornoemde wijze seksueel misbruikt.

2.2. Door de periode dat klaagster bij de nonnen verbleef is de relatie tussen klaagster en haar ouders nooit meer goed geworden. Op twintigjarige leeftijd liep klaagster dan ook weg van huis met haar eerste vriendje. Na een huwelijk van zeven jaar scheidde klaagster van haar toenmalige partner. Hierna heeft klaagster meerdere relaties gehad, die geen van allen stand hielden. Klaagster is ervan overtuigd dat zij niet in staat is zich te binden, omdat het vertrouwen daartoe ontbreekt. Klaagster wijt dit aan het seksueel misbruik door aangeklaagde. Hierdoor is haar leven ontwricht en heeft klaagster niet kunnen uitgroeien tot de persoon die zij anders geworden zou zijn, aldus klaagster.

2.3. Klaagster wenst erkenning te krijgen voor hetgeen haar is aangedaan. Voorts verzoekt klaagster de door haar geleden schade te vergoeden.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Provinciaal Overste heeft in haar schriftelijke reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. In de archieven is niets teruggevonden waaruit volgt dat er bekendheid of wetenschap bestond van seksueel misbruik door aangeklaagde bij de huisoverste, Provinciaal Overste of het Provinciaal Bestuur. Evenmin zijn thans nog zusters in leven, danwel aanspreekbaar, die over aangeklaagde kunnen verklaren. Aangeklaagde wordt door de Congregatie herdacht als een behulpzame zuster die goed met mensen om kon gaan.

Uit de archieven volgt, aldus de Provinciaal Overste, dat klaagster op [datum] in het internaat is gekomen en op [datum] weer is vertrokken. Klaagster is dan ook zeer korte periode in het internaat geweest, hetgeen niet lijkt te stroken met de inhoud van de klacht van klaagster.

Voorts heeft de Provinciaal Overste aangevoerd dat uit de feiten en omstandigheden die klaagster beschrijft in haar klaagschrift niet, althans onvoldoende, blijkt dat de gedragingen van aangeklaagde seksueel getint waren dan wel in een seksuele context hebben plaatsgevonden. De Congregatie verzoekt de Klachtencommissie een oordeel te vellen over de ontvankelijkheid van de klacht, nu eraan getwijfeld kan worden of de gedragingen van

aangeklaagde objectief gezien kunnen worden aangemerkt als seksueel misbruik. Immers, bij het wassen van de kinderen, hoort ook het aanraken van de kinderen.

Ten aanzien van het aangevoerde steunbewijs stelt de Provinciaal Overste dat de steunverklaring nagenoeg in dezelfde bewoordingen als de klacht van klaagster is geformuleerd. De Congregatie vraagt zich daarom af in hoeverre de steunverklaring onafhankelijk is opgesteld van de klacht van klaagster en in hoeverre deze verklaring ter ondersteuning van de klacht van klaagster gebruikt kan worden.

De Congregatie kan de klacht van klaagster bevestigen noch ontkennen.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. De Klachtencommissie zal alvorens aan een inhoudelijke beoordeling toe te kunnen komen eerst de vraag moeten beantwoorden of de gestelde gedragingen vallen onder de definitie van seksueel misbruik als bedoeld in artikel 1.3 van de Procedure. Naar het oordeel van de Klachtencommissie moet die vraag bevestigend worden beantwoord. Immers, het langdurig wassen en aanraken van de vagina van klaagster, die toen negen jaar oud was, en de dreiging dat aangeklaagde klaagster daarna met een lat op haar blote rug en billen zou slaan, kan niet anders worden gekwalificeerd dan als het moeten ondergaan van seksuele handelingen onder dwang en in een afhankelijkheidsrelatie. Het verweer van de Provinciaal Overste dat bij het wassen van de kinderen, ook het aanraken van de kinderen hoort doet aan dit oordeel niet af, nu klaagster erover klaagt dat aangeklaagde haar vagina langdurig betastte en streekte, waarbij de sfeer broeierig was. Van een normale situatie waarin een kind door een volwassene wordt gewassen, kan derhalve niet gesproken worden. Klaagster is ontvankelijk in haar klacht ten aanzien van het gestelde seksuele misbruik.

Ten aanzien van de periode waarin klaagster in het internaat heeft verbleven, bestaat geen duidelijkheid. Wel staat vast dat klaagster in het internaat heeft verbleven. Ook ten aanzien van dit onderdeel is klaagster ontvankelijk in haar klacht.

4.3. De verklaring van klaagster ter zitting is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen. Zij zal daarom bij haar beoordeling van deze verklaring uitgaan. De Klachtencommissie stelt voorop dat zij geen enkele aanleiding heeft om de verklaring van klaagster niet te geloven. Haar verhaal en de wijze waarop zij haar verhaal ter zitting heeft verteld hebben op de Klachtencommissie een diepe indruk gemaakt.

Echter, in de onderhavige zaak zijn geen feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van klaagster dat zij door aangeklaagde seksueel is misbruikt voldoende kunnen ondersteunen, hetgeen voor een gegrond verklaring van de klacht essentieel is.

Een steunbewijs dient in de eerste plaats specifiek van aard en controleerbaar te zijn. Dat wil zeggen dat het betrekking moet hebben op het door de aangeklaagde individueel gepleegde

seksueel misbruik van de betreffende klager persoonlijk. Het sterkste bewijs is dat van iemand die persoonlijk aanwezig was bij het misbruik of aan wie klagster het direct heeft verteld. Een dergelijke situatie doet zich zelden voor. Het kan echter ook - en dat komt vaker voor - in de vorm van een verklaring van een ander slachtoffer van dezelfde aangeklaagde over soortgelijk misbruik of door een verklaring van een derde persoon, bijvoorbeeld een familielid, goede vriend of psychiater aan wie het slachtoffer in een vroeg stadium heeft verteld over het misbruik. In het steunbewijs dient een begin van aannemelijkheid voor de klacht van klagster te kunnen worden gevonden.

In onderhavige zaak is als steunbewijs in het dossier een verklaring opgenomen van een andere klagster die stelt in de jaren 1956 tot en met 1959 zo'n 75 à 85 keer door aangeklaagde te zijn misbruikt op eenzelfde wijze als klagster. Deze zaak is eveneens door de Klachtencommissie behandeld, bekend onder nummer 2013W1008. De Klachtencommissie is tot het oordeel gekomen dat de klacht van deze klagster niet gegrond dient te worden verklaard. Uit de persoonskaart van aangeklaagde blijkt dat zij in de periode van [datum] tot [datum] niet werkzaam was op het [internaat] te [plaats]. Aanwijzingen die op het tegendeel wijzen dan wel aanwijzingen dat ondanks de werkzaamheden van aangeklaagde elders het misbruik door aangeklaagde plaats heeft kunnen vinden, zijn niet gebleken. Derhalve is niet aannemelijk geworden dat het geschetste seksueel misbruik is gepleegd door aangeklaagde aldus de Klachtencommissie in haar advies. Nu niet aannemelijk is geworden dat het geschetste misbruik van deze andere klagster door aangeklaagde aannemelijk is geworden, kan haar klacht evenmin als steunbewijs aangemerkt worden in onderhavige procedure.

4.4. Gelet op bovenstaande overwegingen heeft de Klachtencommissie moeten vaststellen dat voor de feiten die klagster heeft gesteld onvoldoende bewijs is gevonden, zodat de klacht niet gegrond kan worden verklaard; waarmee overigens bepaald niet gezegd wil zijn dat de door klagster gestelde feiten niet waar zijn.

Indien in de toekomst alsnog gegevens bekend worden die de klacht ten aanzien van aangeklaagde ondersteunen dan bestaat voor klagster de mogelijkheid om ten aanzien van deze aangeklaagde herziening van de uitspraak te verzoeken.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van Congregatie Zusters Franciscanessen te [plaats] de klacht niet gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld 14 mei 2014 door mr. M.D.J. van Reenen-Stroebel, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en mr. M.P.P.M. Merx, leden, bijgestaan door mr. L.P. Stapel griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klagster en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klagster verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klagster schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.